

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Приймальною комісією

Протокол № _____

_____ 2021 р.

Заступник голови Приймальної
комісії

Ю. О. Каганов

**ПРОГРАМА
ФАХОВОГО ВСТУПНОГО ВИПРОБУВАННЯ
З ОСНОВ ЕКОНОМІКИ**

Освітній ступінь: магістр

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування

Запоріжжя – 2021 рік

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

1. Мета фахового вступного випробування.

Мета фахового вступного випробування з основ економіки – з'ясувати рівень теоретичних знань та практичних навичок вступників, яких вони набули під час навчання на освітньому ступені/рівні бакалавра/ спеціаліста (магістра), з метою формування рейтингового списку та конкурсного відбору абітурієнтів на навчання за освітнім ступенем магістра спеціальності «Публічне управління та адміністрування» в межах ліцензованого обсягу спеціальності.

2. Форма фахового вступного випробування.

Випробування проходить у письмовій формі: абітурієнти дають письмову відповідь на питання екзаменаційного білету. Тривалість написання роботи – 60 хвилин.

3. Білети: структура білету.

Білет фахового вступного випробування містить 3 питання.

4. Вимоги до відповіді вступника.

Вступник повинен виявити: вміння аналізувати економічні процеси, пояснювати природу, функції та механізми економічних явищ, розкривати їх сутність та значення для розвитку суспільства, класифікувати ці явища за різними критеріями, проводити порівняльний аналіз, давати визначення економічним явищам та пояснювати їх сутність і зміст, демонструвати обізнаність із тенденціями і проблемами розвитку сучасних економічних знань.

II. Критерії оцінювання

Для особи, яка претендує на зарахування за ступенем магістра (за 200 бальною шкалою):

Високий рівень (175-200 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в повній мірі засвоїв увесь програмний матеріал, показує знання не лише основної, але й додаткової літератури, наводить власні міркування, робить узагальнюючі висновки, використовує знання з суміжних галузевих дисциплін, вдало наводить приклади.

Достатній рівень (150-174 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: має також високий рівень знань і навичок. При цьому відповідь досить повна, логічна, з елементами самостійності, але містить деякі неточності або пропуски в неосновних питаннях. Можливе слабке знання додаткової літератури, недостатня чіткість у визначенні понять.

Задовільний рівень (124-149 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, але відповідь неповна, неглибока, містить неточності, робить помилки при формулюванні понять, відчуває труднощі, застосовуючи знання при наведенні прикладів.

Низький рівень (100-123 балів) вступник отримує, виявивши такі знання та вміння: в загальній формі розбирається у матеріалі, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

До участі у конкурсі не допускається (0-99 балів), якщо вступник виявив такі знання та вміння: не знає значної частини програмного матеріалу, допускає суттєві помилки при висвітленні понять, на додаткові питання відповідає не по суті.

III. СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

1. Економічна теорія: предмет, методи.

Зародження економіко-теоретичних знань. Основні етапи розвитку економічної теорії. Сучасні економічні теорії. Розвиток економічної думки в Україні. Предмет економічної теорії. Продуктивні сили. Чинники виробництва. Виробничі (економічні) відносини. Суб'єкти економічних відносин. Спосіб виробництва та суспільно-економічна формація. Позитивна і нормативна економіка. Методи економічної теорії. Метод наукової абстракції. Єдність історич-

ного і логічного. Статистичний аналіз. Експеримент. Економічна категорія. Економічні закони. Пізнання і використання економічних законів. Критерії істинності теоретико-економічних знань. Формування економічної політики. Економічна теорія як основа економічної політики. Суб'єкти формування економічної політики в перехідний період. Основні напрями, пріоритети, методи, інструменти економічної політики. Економічна політика в умовах радикальної економічної реформи. Економічна політика і динаміка соціальних сил. Економічна реформа та інституція влади. Соціальна стабільність.

2. Потреби, ресурси, виробничі можливості.

Економічні потреби суспільства, їх суть та структура. Економічний закон зростання потреб. Формування потреб. Економічні інтереси, їх сутність та суб'єкти. Взаємозв'язок інтересів та потреб. Єдність та протиріччя інтересів економічних суб'єктів та шляхи їх розв'язання. Технологічні можливості суспільства. Економічні ресурси та їх види. Обмеженість (рідкість) економічних ресурсів. Суперечність між суспільними потребами і економічними ресурсами суспільства. Вибір альтернатив ефектного використання обмежених ресурсів та виробничих можливостей.

3. Сутність, структура і типи економічних систем.

Зміст економічної системи. Суспільне виробництво як основа економічної системи. Продуктивні сили суспільства. Суспільний поділ праці як чинник розвитку продуктивних сил. Спеціалізація й кооперування виробництва. Система виробничих (економічних) відносин. Суб'єкти економічних відносин. Організаційно-економічні та соціально-економічні відносини. Власність в економічній системі. Поняття власності. Економічний зміст і право власності. Типи (види) власності. Сучасні тенденції розвитку власності. Типи економічних систем. Досучасні економічні системи. Командно-адміністративна система. Ринкова система. Змішані (поліформічні) системи. Перехідні економічні системи.

4. Форми організації суспільного виробництва.

Форми економічних зв'язків і виробництва. Натуральне виробництво. Товарне виробництво. Загальні основи й суперечності товарного виробництва. Товар і його властивості. Форми вартості. Теорії, що визначають вартість товару: теорія трудової вартості, граничної корисності, попиту та пропозиції. Закон вартості. Становлення та еволюція грошових відносин. Коротка історія розвитку грошей. Функції грошей. Види грошей: товарні, символічні (паперові), кредитні. Кількісне визначення грошової маси, необхідної для обслуговування товарного обміну.

5. Ринок і його інфраструктура.

Виникнення ринкової організації суспільного виробництва. Сутність ринку й об'єктивні умови його функціонування. Функції ринку. Структура ринку. Критерії розмежування ринку. Види ринків. Конкуренція та її роль у функціонуванні ринкової економіки. Конкуренція продавців. Конкуренція покупців. Типи конкуренції. Досконала та недосконала конкуренція. Нецінова конкуренція. Принцип «невидимої руки». Суперечності ринкової економіки. Монополія як антипод конкуренції. Захист конкуренції від монополії. Антимонопольне законодавство.

6. Підприємництво та підприємство.

Підприємницька діяльність. Поняття підприємницької діяльності та її функції. Принципи підприємництва. Умови підприємництва. Чинники підприємницької діяльності. Особливості підприємництва в Україні. Організаційно-правові форми підприємництва в ринковій економіці. Одноосібне володіння. Партнерство або товариство. Корпорація. Становлення організаційно-правових форм підприємства в Україні. Підприємство та його види. Суть та ознаки підприємства. Види підприємств залежно від власності, розміру та сфер функціонування. Капітал як матеріальна основа підприємницької діяльності. Основний та оборотний капітал, його структура. Капітал сфери обігу. Фізичне та моральне зношування основного капіталу. Амор-

тизація. Державне регулювання норми амортизації. Сучасна НТР і моральне зношення основного капіталу. Чинники прискорення обороту капіталу в умовах сучасної НТР. Економічна ефективність.

7. Домогосподарство.

Домогосподарство як суб'єкт ринкових відносин. Сектор домогосподарств та їх місце в економічному житті суспільства. Доходи домогосподарств. Витрати домогосподарств.

8. Держава в ринковій економіці.

Необхідність та сутність державного регулювання ринкової економіки. Ринкові невдачі. Критерії державного регулювання ринкової економіки. Економічні функції держави: забезпечення ефективності та справедливості, сприяння макроекономічному зростанню й стабільності. Кейнсіанський і монетарний підходи до економічної ролі держави. Методи державного впливу на ринкову економіку. Адміністративні методи регулювання. Економічні методи регулювання. Соціальний захист населення. Необхідність і сутність соціального захисту населення в умовах ринкової економіки. Система державного захисту споживача. Стабілізаційна політика держави: кейнсіанський і монетаристський підходи.

9. Суспільний продукт. Основні макроекономічні показники.

Національна економіка як продукт історичного розвитку, об'єктивні основи її формування та розвитку. НТР і структурні зрушення в економіці. Суспільний продукт. Натурально-речовий склад суспільного продукту. Проблема «повторного рахунку». Додана вартість. Валовий внутрішній продукт, його складові та різні способи обчислення. Розрахунок ВВП по витратах. Розрахунок ВВП по доходах. Номінальний і реальний ВВП. Система національних рахунків. Роль макроекономічних показників.

10. Фінансова система.

Сутність фінансів та їх роль у ринковій економіці. Державний бюджет. Бюджетна система. Доходи державного бюджету. Видатки державного бюджету. Бюджетний дефіцит. Державний борг. Податкова система і податкова політика держави. Сутність податків. Елементи податкової системи. Види податків. Принципи оподаткування. Дискреційна та недискреційна податкова політика. Формування податкової системи в Україні.

11. Закономірності розвитку світового господарства.

Поняття світового господарства та етапи його розвитку. Багатогранність, суперечності та взаємозалежність сучасного світу. Міжнародний поділ праці, його принципи й форми. Міжнародна спеціалізація та кооперація виробництва. Особливості міжнародного поділу праці в сучасних умовах. Інтернаціоналізація господарського життя. Інтеграційні процеси на сучасному етапі розвитку світу. Міжнародна торгівля та утворення світових ринків товарів. Структура міжнародної торгівлі. Особливості міжнародної торгівлі на сучасному етапі. Нееквівалентний обмін. «Невидимий експорт». Види міжнародної торгової політики. Вільна торгівля. Протекціонізм. Міжнародний рух капіталів. Причини вивозу капіталу. Форми вивозу капіталу. Утворення міжнародного ринку капіталів. Особливості вивозу капіталу на нинішньому етапі розвитку світового господарства. Наслідки вивозу капіталу. Міжнародна міграція робочої сили. Сутність і причини міжнародної міграції робочої сили. Основні напрями міграції робочої сили. Утворення міжнародного ринку робочої сили. Вплив міграції робочої сили на країни, що ввозять і вивозять робочу силу. Міжнародні кредитні відносини. Види кредитів та порядок їх надання. Міжнародний валютний фонд. Світовий банк. Міжнародний валютний фонд. Глобалізація, її сутність та види. Історичні коріння глобалізації: інтернаціоналізація як стимул економічного прогресу. Глобалізація та соціально-економічні зміни. Глобалізація й проблеми міжнародної економічної безпеки. Глобалізація та її вплив на соціально-економічні процеси в Україні. Протиріччя між Україною та промислово розвиненими країнами світу. Тенденції інтеграції економіки України в світову економіку: проблеми її технологічного роз-

витку, відновлення її культурного та наукового потенціалу, інвестицій і структурної перебудови національної економіки.

IV. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна:

1. Атаманюк, Р. Ф. Соціальна економіка : навч. посібник / Р. Ф. Атаманюк, Е. А. Атаманюк. – Львів : Новий Світ – 2000, 2012. – 204 с.
2. Артими-Дрогомирецька З. Економічний ризик : навч. посіб. / З. Артими-Дрогомирецька. – Львів : Магнолія 2006, 2015. – 320 с.
3. Білецька Л. В. Економічна теорія (Політекономія. Мікроекономіка. Макроекономіка) : навч. пос. / Л. В. Білецька, О. В. Білецький, В. І. Савич. – 2-ге вид. перероб. та доп. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 688 с.
4. Глобальна економіка : навчальний посібник / Т. В. Шталь, Ю. Б. Доброскок, О. О. Тищенко, Н. В. Проскурніна, Ю. О. Світлична. – Харків : Форт, 2016. – 358 с.
5. Економіка України: шоківі впливи та шлях до стабільного розвитку : монографія / О. Г. Білоцерківець, Т. В. Бурлай, Н. Ю. Гончар, Н. І. Горшкова, І. В. Крючкова, Л. І. Кузнєцова, Л. С. Лісогор, О. В. Макара, Т. М. Макушенко, О. В. Носова ; Ін-т економіки та прогнозування НАН України. – К., 2010. – 479 с.
6. Економічна теорія : навч. посіб. / [Л. С. Шевченко та ін.] ; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. Л. С. Шевченко. – Харків : Право, 2016. – 267 с.
7. Касьяненко Л. М. Економічна теорія : навч. посіб. / Л. М. Касьяненко. – К. : Цул, 2015. – 224 с.
8. Мазур О. Є. Основи економіки. Теорія і практикум : навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. / О.Є. Мазур. – К. : Лібра, 2008. – 288 с.
9. Малий І. Й. Економіка державного сектора : навч. посіб. / І. Й. Малий, М. К. Галабурда. – К. : КНЕУ, 2007. – 275 с.
10. Національна економіка : навч. посіб. / А.Ф. Мельник, А.Ю. Васіна, Т.Л. Желюк, Т.М. Попович ; за ред. А.Ф. Мельник. – К. : Знання, 2011. – 463 с.
11. Тирпак І. В. Основи економіки та організації підприємництва : навч. посібник / І. В. Тирпак, В. І. Тирпак, С.А. Жуков. – К. : Кондор, 2011. – 284 с.

Додаткова:

1. Варналій З. С. Конкурентоспроможність національної економіки: проблеми та пріоритети інноваційного забезпечення : монографія / З. С. Варналій, О. П. Гармашова. – К. : Ліра, 2013. – 387 с.
2. Глушко Т. П. Економічна теорія нації: соціально-філософський контекст : монографія / Т. П. Глушко. – Київ : Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2015. – 298 с.
3. Дадашев Б. А. Регіональна економіка : навч. посіб. / Б. А. Дадашев. – К. : Ліра-К, 2014. – 202 с.
4. Державне фінансове регулювання економічних перетворень : монографія / За ред. А. А. Мазаракі. – К. : Патерик, 2015. – 376 с.
5. Дідківська Л. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / Л. І. Дідківська. – К. : Патерик, 2014. – 119 с.
6. Єлісеєва О. К. Удосконалення механізму інноваційного розвитку суб'єктів національної економіки України : монографія / О. К. Єлісеєва. – К. : ЦУЛ, 2013. – 250 с.
7. Калина А. В. Державна політика розвитку підприємництва в Україні / А. В. Калина. – К. : Патерик, 2014. – 498 с.
8. Ковтун О. І. Державне регулювання економіки : навч. посіб. / О. І. Ковтун. – К. : Ліра-К, 2014. – 432 с.
9. Кухар О. В. Історія економіки та економічної думки : навч. посібник / О. В. Кухар. – К. : Центр учб. літ., 2015. – 326 с.
10. Основи економічної науки : навч. посібник / Н. П. Мацелюх [та ін.]. – К. : Центр учб. літ., 2015. – 324 с.

Голова фахової
атестаційної комісії

(підпис)

(О.В. Краснокутський)
(ініціали та прізвище)